

PETROQUÍMICA DE TARRAGONA

Un polvorí a la Mediterrània

Fa uns vint anys, la indústria petroquímica començà a instal·lar-se a Tarragona. En aquests anys, les fuites de productes tòxics han estat constants i es troba a faltar un pla d'emergència.

Mentrestant, les empreses instal·lades anuncien la creació de noves factories.

Cinta S. Bellmunt

El president de la Federació d'Associació de Veïns de Tarragona, Faustino Romero, hi ha insistit, en unes Jornades sobre el dret a la salut i al medi ambient, celebrades en aquesta ciutat: «les indústries petroquímiques estan causant greus problemes de contaminació a les aigües i provoquen malalties a les persones».

El portaveu dels veïns ha tornat a demanar públicament un reconeixement mèdic total, o bé selectiu, de les persones que viuen prop del complex petroquímic de Tarragona. Aquesta petició, Faustino Romero ja l'havia feta dies abans, amb motiu de l'última fuga de la factoria Explosivos Río Tinto

i que va abocar a l'exterior gasos nitròsos altament tòxics.

Segons els veïns, «si aquest estudi mèdic no es fa, no és per falta de diners, com afirmen les autoritats, sinó per por del que poguessin revelar els resultats finals. Perquè, si realment es comprova que perjudiquen la salut, ¿què pot passar?». Aquesta és la qüestió.

Segons un estudi descriptiu de les urgències causades per problemes respiratoris corresponents al municipi de Tarragona, i que van ser ateses a la Residència Sanitària Joan XXIII d'aquesta ciutat durant 1985, s'observa una major taxa d'asma, sobretot en la infantesa, als barris més pròxims al complex petroquímic, tal i com explica la *Gaceta Sanitaria* corresponent als me-

sos de gener i febrer d'enguany. A l'article es contempla la necessitat de realitzar un estudi exhaustiu per determinar les influències de les indústries químiques en la salut de la població.

Per la seva banda, el responsable de la Federació de Químiques de CCOO a Catalunya, Joaquim González, ha afirmat que «és lamentable que la Facultat de Medicina de Reus hagi elaborat, amb l'ajuda d'una universitat nord-americana, un projecte per estudiar l'impacte de les químiques en la salut de la població i ningú no es decideixi a posar-ho en pràctica».

Luis Ignacio Rosendo, membre de la UGT, ha revelat els greus problemes que pateixen en matèria de salut els treballadors de les químiques i ha dit que el 20 per cent del total de càncers que

Depòsits de material inflamable, molt pròxims a les vivendes.

es produeixen en la població corresponent als treballadors d'aquestes indústries.

Antoni Duran, cap dels Serveis Territorials de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat a Tarragona comenta que «a través d'una comissió tripartita, entre Generalitat, Diputació i l'Associació del Càncer de les comarques meridionals, s'està fent un estudi per veure la incidència que tenen en l'origen d'aquesta malaltia les indústries petroquímiques, «però de moment no és una cosa que es pugui evidenciar fàcilment», ha puntualitzat.

El cap dels Serveis de Sanitat afegeix que «aquest estudi es veurà completat amb les dades que es puguin obtenir quan comenci a funcionar la xarxa de control automàtic de la contaminació del Camp de Tarragona, que no tardarà massa».

Malgrat tot, el president de l'Associació de Veïns de Torreforta, Joan Carrasco, ha tingut paraules molt dures envers els representants de les administracions locals, autonòmica i central i ha manifestat que «allò que primer s'ha de denunciar no són les químiques, sinó a vosaltres, que no sabeu fer aplicar la llei». Ell mateix ha titllat de «pirates i terroristes ecològics» els propietaris de les indústries químiques.

La Federació d'Associacions de Veïns considera que «s'ha de demanar responsabilitats a qui sigui, perquè no pot ser que contínuament hi hagi fugites en alguna de les nombroses empreses químiques que hi ha al complex industrial de Tarragona». Aquesta entitat també ha sol·licitat una entrevista urgent amb el nou governador, Ramon Sánchez Ramon, i ha demanat que es prohibeixi rotundament l'am-

Accidents

L accident més greu succeït a Tarragona, a les indústries petroquímiques és l'atemptat d'ETA a Repsol el 12 de juny de 1987, però en els darrers anys n'hi ha hagut d'altres.

Al gener de 1985 es produeix una fuga d'etilè a la factoria d'Aiscondel, s'incendia aquest producte i provoca un incendi que destrueix part de la factoria. El mateix mes, un camió carregat de butà va bolcar al costat de la urbanització Cala Romana, amb fuga de gas.

El febrer de 1985 es trenca un col·lector de les petroquímiques que aboca a la Mediterrània les aigües del procés.

El maig de 1985 l'Ajuntament de Tarragona porta Repsol (abans Enpetrol) als tribunals per abocar clandestinament residus d'hidrocarburs al costat del pou Sanromà.

El setembre de 1985 hi ha una fuga d'hidrogen a una conducció que enllaça Taqsa amb Bayer, al costat del barri de la Canonja.

El novembre de 1985 tres persones resulten ferides en encendre's un vaixell al pantà d'Enpetrol després d'una explosió seguida de l'incendi del fuel-oil que carregava.

El novembre de 1986 un treballador de Hoechst va ser hospitalitzat per intoxicació de clor resultant d'una fuga en una de les canonades de la factoria Bayer. En total cinc treballadors van ser afectats pel núvol tòxic.

El desembre de 1986 una canonada del rack d'Enpetrol va ocasionar una fuga de fuel-oil a la llera del riu Francolí. □

pliació de les factories, mentre no es garanteixi plenament la seguretat dels habitants dels barris perifèrics de Tarragona.

Els barris que habitualment es veuen afectats per les diverses fugites són: la Canonja, Bonavista, la Floresta, Riu Clar, Torreforta i Camp Clar. De tots, els més afectat és Camp Clar, perquè és el que s'hi troba més a prop, tant que quasi limita amb les químiques. El total de persones afectades són unes 25.000.

Les indústries implicades en aquest greuge són: Taqsa, Basf, Bayer, Aiscondel, Eisa, Calatrava, Hoechst, Dow, IQA, ERT, Butano, SA, Asea i el complex sud de Repsol.

Fora ja de la ciutat de Tarragona, però no massa lluny, trobem les factories següents: Alcúdia i el complex petroquímic nord de Repsol. Cas de produir-se una fuga a aquestes dues empreses, els habitants dels pobles del Morell, Vila-seca, Perafort, la Pobla de Mafumet i, una mica més al sud, els Pallaresos, són els que en sortirien més malparats, i es veurien afectades unes quatre mil persones.

A tot aquest potencial d'indústries petroquímiques cal afegir-hi les més de dues mil tones diàries de productes tòxics i altament perillosos que circulen en camions cuba per les carreteres de Tarragona i els més de 100 camions cisterna amb mercaderies perilloses que creuen cada dia el centre de la ciutat i els barris perifèrics.

Productes protagonistes

En tots els casos, els productes que es manipulen i es fabriquen a les diferents indústries químiques ubicades a Tarragona són altament perillosos. Globalment, són una vintena els elements químics que es troben repartits a les diverses factories.

Hi ha etilè en diverses empreses (Repsol, Dow, Iqa, Taqsa, Alcudia i Aiscondel), propilè (Repsol, Dow, Iqa, Taqsa, Basf), òxid d'etilè (Iqa, Dow, Hoechst), butadiè (BASF i Bayer), butilè (Repsol, Dow i Iqa), clorur de vinil (Aiscondel), dicloroetà (Aiscondel), clor (Bayer) i així fins a substàncies com acrilonitril i estirè. A més, es fabrica propà i butà (Repsol i Butano) i àcid nítric (Explosivos Río Tinto). Per donar i vendre.

Als anys 60 va haver-hi, a Tarragona, una eclosió de la indústria petroquímica, que obeïa principalment al desig d'equiparar les instal·lacions de l'estat espanyol a les de l'Europa industrial. Des de llavors ençà, la seva evolució ha estat espectacular i en l'ac-

tualitat hi ha empreses que ja pensen ampliar les seves factories al mateix complex petroquímic de Tarragona, malgrat la crisi del petroli dels últims anys.

El valor de la producció de la indústria petroquímica de Tarragona no ha parat de créixer i s'ha passat dels cent mil milions de pessetes de l'any 1970 als més de cinc-cents mil que es facturen en l'actualitat. Això ha estat possible, sobretot, per l'elevat índex de les inversions realitzades en la creació i ampliació de factories. Per exemple, de 1980 a 1985 s'han invertit uns vuitanta mil milions de pessetes, segons dades facilitades per l'Associació Empresarial Química de Tarragona.

Diverses fonts d'indústries químiques, amb inversions recentment aprovades, coincideixen a assenyalar que els factors que afavoreixen la instal·lació d'aquest tipus d'empreses a Tarragona són les bones comunicacions, la fa-

Falten mesures de seguretat

Tot i que el complex petroquímic que hi ha a Tarragona és grandíol, no hi ha en aquests moments cap xarxa de control de la contaminació. Aquesta qüestió, que es contemplava al Pla Parcial d'Ordenació de la Indústria Química presentat el 1980 per l'Ajuntament d'aquesta ciutat, no es va complir perquè les factories no volien fer-se càrrec de les despeses que costava. Ara, però, la Generalitat ha estudiat un projecte de control automàtic de la contaminació que està en mans de l'Ajuntament perquè hi faci les esmenes convenientes.

El projecte té com a finalitat el control i la vigilància de tot tipus d'emissions contaminants a l'atmosfera, col·lectors i medi ambient en general. La xarxa tindrà una cobertura en tots els municipis afectats per la concentració dels polígons industrials i que gaudeixen d'empreses químiques amb un gran risc contaminant.

L'estudi inicial preveu set estacions receptores al terme de Tarragona, la resta del Tarragonès, l'Alt Camp i el Baix Camp. Posteriorment s'ampliarà a d'altres indrets de les comarques meridionals.

Es calcula que la inversió global en la construcció i la instal·lació dels equips tecnològics sigui de 234 milions de pessetes i les despeses de manteniment anuals siguin de 31 milions, despeses que en principi haurien de ser pagades per la indústria contaminant. □

Milers d'alumnes de la Universitat Laboral també corren perill.

cilitat de mà d'obra i la proximitat a grans centres de consum.

Les principals inversions corresponen a les grans empreses petroquímiques i de química bàsica. La inversió més rellevant darrerament és una nova planta de polipropilè que construiran i explotaran en un 50 per cent Alcúdia i Taqsa. La inversió total serà de cinc mil milions de pessetes i podria començar a funcionar l'any que ve.

Dow invertirà gairebé vuit mil milions de pessetes en la construcció d'una nova planta destinada a la producció de polietilè de baixa densitat.

Aquesta nova fàbrica ocuparà uns

20.000 metres quadrats de superfície i està previst que comenci a funcionar el primer trimestre de 1991. El moviment actual que generen les activitats de la Dow en les dues factories és de seixanta-sis mil sis-cents milions de pessetes. El 44 per cent de la producció de la companyia és absorbida per la divisió de plàstics, un altre 37 per cent per la petroquímica, i la resta es reparteix entre productes agrícoles, especialitats i derivats.

Bayer ampliarà les seves instal·lacions de MDI (difenilmetandiisocianat), que farà que la seva producció anual arribi a les 60.000 tones.

Basf ha invertit 2.500 milions de pessetes en una planta de polipropilè, que tindrà una capacitat anual de 28.000 tones i exportarà entre el 60 i 70 per cent de la seva producció.

Repsol invertirà en la seva factoria de la Pobla de Mafumet, entre 1987 i 1991, uns 20.000 milions de pessetes. La primera inversió anunciada és la d'una planta de metiltertbutilèter (MTBE), que superarà els 1.500 milions de pessetes. El MTBE és un producte que substitueix al tetraetil de plom i d'altres productes equivalents que s'utilitzen per augmentar l'índex d'octà de les gasolines.

Campsa iniciarà aviat la construcció de l'oleoducte que ha d'unir les instal·lacions de Repsol a la Pobla de Mafumet amb les que té al Port de Barcelona i a Lleida. Aquest oleoducte podrà transportar un cabdal de 350 metres cúbics per hora de productes derivats del petroli i permetrà eliminar la distribució de gasolines i gasoil amb camions i vaixells.

Aiscondel té programat crear un cogenerador d'energia elèctrica i tèrmica, a la seva factoria de Vila-seca, que permetrà el quasi total abastament d'electricitat i la producció de vapor, útil en diferents processos de la fàbrica. La inversió supera els 500 milions de pessetes.

Aquest cogenerador serà el primer en envergadura en tot el complex petroquímic de Tarragona. La inversió comptarà amb una subvenció de l'Institut per al Desenvolupament i Estalvi Energètic (IDAE). □